

Tillaga til þingsályktunar

um að skapa heildstæða stefnu um samþætt úrræði til að draga úr eftirspurn eftir fíkniefnum á mannúðlegan, raunsæjan og hagsýnan hátt til verndar neytendum efnanna, aðstandendum þeirra og samfélaginu í heild.

Flm.: Birgitta Jónsdóttir, Margrét Tryggvadóttir, Álfheiður Ingadóttir, Ólína Þorvarðardóttir, Jónína Rós Guðmundsdóttir, Skúli Helgason, Sigmundur Ernir Rúnarsson, Magnús Orri Schram, Þór Saari.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að innleiða nýja stefnu í fíkniefnamálum þar sem horfið verði frá glæpavæðingu og unnið gegn fíkniefnaneyslu á forsendum heilbrigðis- og félagslega kerfisins.

Í þessu skyni verði:

- gerð úttekt á nógildandi lagaumhverfi svo afmarka megi viðfangsefnið nákvæmlega og undirbúa lagabreytingar og/eða nýja löggjöf,
- litið til löggjafar annarra ríkja þar sem horfið hefur verið frá glæpavæðingu og refsistefnu tengdri fíkniefnamálum og tillagna alþjóðlegra nefnda og stofnana á sviði rannsóknna í forvörnum gegn fíkniefnum,
- skipaður sex manna starfshópur til að vinna að markmiðum tillögunnar þar sem landlæknir, stjórn SÁÁ, ríkislögreglustjóri, framkvæmdastjóri geðsviðs Landspítala, Velferðarsvið Reykjavíkurborgar og velferðarráðherra skulu skipa einn aðila hver.

Markmið vinnunnar verði að skapa heildstæða stefnu um samþætt úrræði til að draga úr eftirspurn fíkniefna á mannúðlegan, raunsæjan og hagsýnan hátt til verndar neytendum efnanna, aðstandendum þeirra og samfélaginu í heild.

Við starfið verði leitað aðstoðar erlendra sem og innlendra sérfræðinga eftir þörfum.

Velferðarráðherra upplýsi Alþingi um framgang verkefnisins á þriggja mánaða fresti og skili skýrslu til Alþingis með niðurstöðum starfshóps, sbr. c-lið, fyrir 1. maí 2014 og ráðherra leggi fram frumvarp byggt á niðurstöðum starfshópsins eigi síðar en á vorþingi 2015.

Greinargerð.

I. Inngangur.

Misnotkun ávana- og fíkniefna er heilbrigðisvandamál sem meðhöndla þarf sem slíkt. Með því að nálgast vandann með heilstæðum og samþættum úrræðum til að draga úr eftirspurn eftir fíkniefnum hefur „portúgalska leiðin“ leitt til þess að dregið hefur úr misnotkun fíkniefna og kostnaði fyrir samfélagið. Með tillögu þessari eru lagðar til róttækar en jafnframt sannreyndar og skynsamlegar breytingar á nógildandi skipan mála varðandi neyslu fíkniefna.

Lagt er til að skipaður verði starfshópur sem kanni og leggi mat á hvernig best væri að innleiða nýja nálgun í fíkniefnamálum sem byggist á heildstæðum og samþættum úrræðum til að draga úr eftirspurn eftir fíkniefnum á mannúðlegan, raunsæjan og hagsýnan hátt. Við þá vinnu verði m.a. horft til þeirrar leiðar sem farin var í Portúgal við upphaf þessarar aldar og fjallað hefur verið um í mörgum alþjóðlegum skýrslum, m.a. War On Drugs: Report of

the Global Commission on Drug Policy. Við vinnuna verði leitað aðstoðar erlendra sem og innlendra sérfræðinga eftir því sem þörf er á hverju sinni og eftir viðfangsefni. Lagt er til að starfshópurinn skili heildstæðum tillögum að nauðsynlegum lagabreytingum til að ná markmiðum þingsályktunartillögu þessarar. Lagt er til að miðað verði við að starfshópurinn skili af sér skýrslu með tillögum að breyttri nálgun fyrir 1. maí 2014 þar sem farið verði heildstætt yfir allt kerfi fíkniefnamála frá lögum sem banna vörslu fíkniefna yfir í heildstæð meðferðarúrræði eða skaðaminnkun og samfélagsverkefni sem nauðsynlegt er að ráðast í samhliða. Ráðherra leggi síðan fram frumvarp byggt á niðurstöðum starfshópsins eigi síðar en á vorþingi 2015.

II. Tilefni og nauðsyn nýrrar stefnu.

Frá því ríkjandi stefnu í fíkniefnamálum var komið á fót fyrir rúmum 50 árum hefur lítið áunnist í baráttunni gegn fíkniefnaneyslu. Hið svokallaða stríð gegn fíkniefnum sem háð hefur verið á heimsvísu hefur ekki orðið til þess að neysla ólöglegra fíkniefna né framboð þeirra hafi minnkað. Þvert á móti hefur bæði neysla og framboð aukist jafnt og þétt á heimsvísu. Ríkjandi stefna hefur kostað gríðarlega fjármuni og samfélagslegar fórnir sem engu hafa skilað til að ná því markmiði sem lagt var upp með, þ.e. að vinna gegn neyslu ólöglegra fíkniefna og skapa heilbriggt samfélag þar sem borgararnir njóti frelsis, öryggis og áhyggjuleysis í samfélagi sem er laust við fíkniefnatengda glæpi. Ríkjandi stefna glæpavæðingar hefur algerlega mistekist og nauðsynlegt er að horfast í augu við það. Á síðustu árum hafa margir málsmetandi menn vakið máls á þessari óumflýjanlegu staðreynd. Þannig hafa fyrrverandi forsetar Bandaríkjanna, Mexíkó, Kólumbíu og Brasilíu, sem í góðri trú framfylgdu þeirri stefnu í sínum löndum, nú stigið fram og viðurkennt að glæpavæðing fíkniefnaneyslu hafi verið mistök. Fyrrgreindir forsetar voru flestir í alþjóðanefnd um fíkniefnastefnu ásamt Kofi Annan, fyrrverandi aðalritara Sameinuðu þjóðanna, sem gaf sumarið 2011 út skýrslu þar sem á afdráttarlausan hátt var komist að þeirri niðurstöðu að stríðið gegn fíkniefnum hefði mistekist og leita þyrfti markvissari leiða byggðra á mannúðlegum og vísindalegum grunni til að vinna gegn samfélagslega neikvæðum afleiðingum misnotkunar á fíkniefnum. Er í skýrslunni lagt til að horfið verði frá glæpavæðingu fíkniefnaneyslu og þess í stað litið á neysluna sem heilbrigðisvandamál sem meðhöndla þurfi með þeim úrræðum sem heilbrigðiskerfið býður upp á. Síðasta sumar kom út önnur skýrsla nefndarinnar þar sem fram kemur að ómögulegt sé að hefta útbreiðslu HIV/AIDS samhliða núverandi stefnu sem skilgreinir neytendur sem glæpamenn en ekki sem sjúklinga sem þurfi á viðeigandi aðstoð heilbrigðiskerfisins að halda.

Tímabært er að horft sé á vandann eins og hann blasir við og að reynt verði að ráðast að rót þess sem gerir fíkniefnaneyslu að þeirri samfélagsvá sem hún er í dag. Til þess að hægt sé að opna umræðuna verður að kasta fyrir borð gömlum kreddum sem sannast hefur að virka ekki. Fíkniefnamisnotkun er vandamál sem verður ekki leyst á vettvangi lögreglu, tollyfirvalda og dómstóla. Fíkniefnamisnotkun er margslungið samfélagslegt málefni sem taka verður á sem slíku og meðhöndla á vettvangi heilbrigðisþjónustu og félagsþjónustu á grundvelli einstaklingsbundins mats á þörfum hvers og eins neytanda og þeim samfélagslegu þáttum sem ráða neyslu viðkomandi.

Þörf er á nýrri hugsun og breyttum viðhorfum. Nauðsynlegt er að viðurkenna að fjölþætt neysla fíkniefna er ekki í öllum tilvikum alsæl þó að hún sé sjaldan af hinu góða. Neysla er hins vegar staðreynd sem verður ekki flúin. Fólk neytir fíkniefna af misjöfnum ástæðum og í mismiklum mæli. Rót vanda neytenda getur verið af margvíslegum toga, hún getur verið af persónulegum ástæðum, átt rót í fjölskylduvandamálum, erfiðri æsku og félagslegum

aðstæðum. Þá er ekki heldur hægt að horfa fram hjá því að neysla margra er ekki vandamál fyrir þá eða samfélagið og vinna þeir engum mein með sinni neyslu. Allir þessir þættir voru lykilþættir að baki nýrri hugsun í fíkniefnamálum í Portúgal sem gefið hefur góða raun. Það er ekki neitt unnið með því að ýta fíkniefnaneytendum út á jaðar samfélagsins þar sem þeir upplifa sig utangarðs eða sem glæpamenn, útskúfaðir af samfélaginu og finna enga leið til að komast aftur inn í samfélag sitt. Þeir sem eiga við vanda að stríða vegna fíkniefnaneyslu þurfa undantekningarlaust á aðstoð sérfræðinga að halda, ekki refsingum eða útskúfun. Slíkt gerir aðeins illt verra og vinnur gegn því grundvallarmarkmiði stefnunnar að draga úr neikvæðum áhrifum fíkniefnaneyslu á neytendur, aðstandendur þeirra og samfélagið í heild. Styrkja þarf meðferðarræði með auknu fjármagni. Styrkja þarf öll úrræði sem miða að því að draga úr eftirspurn eftir fíkniefnum og samþætta þau eins og best verður á kosið. Þannig er hægt að ná betri árangri með minni tilkostnaði eins og reynslan hefur sýnt í Portúgal.

III. Helstu atriði sem framkvæma þarf.

Markmið þessarar tillögu er að skapa heildstæða stefnu um samþætt úrræði til að draga úr eftirspurn eftir fíkniefnum á mannúðlegan, skilvirkan, raunsæjan og hagsýnan hátt með heilsu og velferð neytenda efnanna, aðstandenda þeirra og samfélagsins í heild að leiðarljósi.

Til að ná megi þessum markmiðum þarf að:

1. Efla forvarnir.
2. Afnema refsingar fyrir vörslu á neysluskömmtum.
3. Skipa sérstaka nefnd eða viðbragðsteymi innan stjórnsýslunnar sem metur þörf hvers og eins fyrir þjónustu út frá forvörnum, meðferð, aðlögun og skaðaminnkun.
4. Vinna að áhættu- og skaðaminnkun til að tryggja heilsu og velferð neytenda, aðstandenda þeirra og samfélagsins í heild.
5. Tryggja að til staðar verði meðferðarræði sem hæfa hverjum og einum.
6. Auðvelda þeim sem vilja fíkniefnalaust líf að aðlagast samfélaginu á nýjan leik.

1. Efling forvarna.

Forvarnir eru lykilatriði til að vinna gegn aukinni neyslu fíkniefna. Þær þurfa að vera raunhæfar og miðla heiðarlegum og réttum upplýsingum til fólks. Það hefur sýnt sig að einfaldar slagorðaherferðir eins og „fíkniefnalaust Ísland árið 2000“ virka ekki og eru óþarfa eyðsla á fjármunum ríkisins. Horfa þarf til þess að skilaboðin nái þeim markhópi sem þeim er beint að og að aðferðirnar byggist á gagnreyndri þekkingu. Í því skyni er nauðsynlegt að leggja mat á nokkur lykilatriði þegar kemur að forvörnum.

Forvörnum ber að beina að börnum og ungmennum enda eru þau sá hópur sem líklegastur er til að hefja neyslu fíkniefna. Meta þarf nauðsyn forvarna á hverjum og einum stað á landinu og hvernig forvarnir virka best á hverjum stað. Finna þarf áhættuhópana og beina sérstökum forvörnum að þeim. Forvarnir þurfa að innihalda réttar upplýsingar um skaðsemi fíkniefnaneyslu og neikvæðar afleiðingar hennar á félagslegt umhverfi barna sem og möguleika þeirra til að stunda nám. Þessar forvarnir þurfa að vera aðgengilegar og áberandi alls staðar þar sem börn og ungmenni venja komur sínar, í skólum, félagsmiðstöðvum, íþróttafélögum og á öðrum tómstundastöðum, svo og á menningarviðburðum og öðrum stöðum. Þá þurfa forvarnir að vera stöðugar en ekki skammlíft átak, að vinna gegn því að börn og ungmenni hefji neyslu fíkniefna er viðvarandi verkefni sem vinna verður sem slíkt. Einnig þarf að beina frekari sjónum að því að ein besta forvörn gegn neyslu hvers kyns fíkniefna eru auknar samvistir foreldra með börn sín og tómstunda-, íþrótt- og tónlistariðkun í frítíma barna og ungmenna. Flutningsmenn telja afar mikilvægt að forvarnir byggist á gagnreyndri

þekkingu og að kannað verði til hlítar í vinnu starfshópsins hvernig breyta og bæta megi forvarnastarf hér á landi.

2. Afnám refsinga fyrir vörslu á neysluskömmtum.

Ekki verður horft fram hjá því að glæpavæðing fíkniefnaneyslu hefur ekki skilað viðhlítandi árangri og hefur í raun algerlega mistekist. Glæpavæðing neyslunnar hefur ýtt neytendum út á jaðar samfélagsins og niður í undirheima þar sem þeir verða iðulega fórnarlömb harðsnúinna glæpamanna og þar sem líkur á að smitast af smitsjúkdómum á borð við alnæmi aukast verulega. Nauðsynlegt er að vinna gegn þeim fordómum sem eru viðvarandi gagnvart neytendum fíkniefna. Þeir eru langflestir venjulegt fólk sem á ekkert skylt við þá harðsnúnu glæpamenn sem stunda alþjóðlega glæpastarfsemi. Því þarf að gera skýran greinarmun þarna á og á þetta sérstaklega við um neytendur vægra fíkniefna eins og kannabisefna. Reynolds hefur sýnt að sú staðreynd að efnin eru ólögleg hefur lítil sem engin áhrif á þá ákvörðun að prófa að neyta fíkniefna. Flestir prófa ólögleg fíkniefni vegna tískustrauma, hópþrýstings félaga eða félagslegra aðstæðna og er það oft í tengslum við neyslu áfengis. Glæpavæðing neyslunnar hefur ekki skilað þeim árangri að fækka neytendum og minnka framboð, heldur þvert á móti. Það virkar ekki að hræða fólk með lagalegum hótunum um refsingu til að hætta neyslu fíkniefna.

Til að neytendur fíkniefna, sem þurfa á hjálp að halda, leiti sér hennar þarf að vera ákveðið traust til staðar til yfirvalda og meðferðaraðila. Koma þarf fram við fólk, sem hefur ekki unnið neinum öðrum skaða, á mannúðlegan hátt svo að þeir megi halda mannlegri reisn en upplifi sig ekki sem annars flokks fólk. Með því móti er mun líklegra að neytendur nái sér á strik í kjölfar viðeigandi meðferðar.

Nauðsynlegt er að leggja áherslu á að með því að afnema refsingar fyrir vörslu neysluskammta er ekki verið að lögleiða vörslu fíkniefna. Það verður eftir sem áður ólöglegt en hins vegar refsilaust og til staðar verður sérstök nefnd eða teymi sem getur kveðið á um íþyngjandi ákvæði fyrir aðila sem verður uppvis að neyslu fíkniefna, sbr. næsta tölulið. Skilgreina þarf hámarks magn efna sem refsilaust má hafa í forum sínum en áfram verður heimilt að gera slík efni upptæk og veita aðila viðeigandi meðferðarráði.

Þar sem farin hefur verið sú leið að leggja af refsingar fyrir vörslu neysluskammta fíkniefna, annaðhvort vægra fíkniefna eða allra líkt og í Portúgal, hefur neysla þeirra ekki aukist mikið heldur þvert á móti minnkað í langflestum flokkum. Ekki er því með rökum eða rannsóknum hægt að halda því fram að þessi leið auki neyslu fíkniefna.

3. Skipun sérstakrar nefndar eða viðbragðsteymis innan stjórnsýslunnar sem metur þörf hvers og eins á meðferð.

Í stað þess að neytendur geti átt það á hættu að verða refsað fyrir vörslu neysluskammta ber að leggja til að skipuð verði sérstök nefnd innan stjórnsýslunnar sem geti beitt ákveðnum íþyngjandi ákvæðum sem felast m.a. í sektum, skertum bótum eða missi á starfsleyfi sem falla niður sé farið eftir ráðleggingum nefndarinnar. Í Portúgal er slík nefnd skipuð einum lögfræðingi, einum læknisfræðimenntuðum einstaklingi og einum félagsráðgjafa. Þeir aðilar sem teknir eru með neysluskammta þurfa að koma fyrir nefndina þar sem aðstæður þeirra eru metnar heildstætt. Þannig verði horft á aðstæður hvers og eins og metið hvaða úrræði eru við hæfi. Getur það verið allt frá því að vera engin úrræði fyrir þá sem aðeins neyta vægra efna endrum og eins og þurfa ekki á meðferð að halda og til þess að vera sektir eða meðferðir. Aldrei skal þó beita sektum í tilfellum langt leiddra fikla þar sem slíkt mun líklega aðeins leiða til afbrota.

Með því að fella niður refsingar við vörslu neysluskammta er mörgum forðað frá því að lenda á sakaskrá. Þannig þurfa örfá hliðarspor ungmenna ekki að leiða til þess að þau verði merkt um ókomna tíð sem glæpamenn eins og núgildandi kerfi býður upp á. Nefnd sem hefur það að markmiði að meta þörf hvers og eins á meðferðarúrræðum en hefur ekki það hlutverk eitt að útdeila refsingu er líklegri til að skila jákvæðum árangri. Flutningsmenn leggja þó áherslu á að útfærsla þessarar nefndar eða teymis í lögum er tæknilegt atriði sem skoða þarf nánar. M.a. þarf að horfa til þess að nauðsynleg úrræði þurfa að vera til staðar þegar nefnd eða teymi sem þetta tekur til starfa.

4. Áhættu- og skaðaminnkun til að tryggja heilsu og velferð neytenda og samfélagsins í heild.

Vinna þarf að verkefnum sem hafa þann tilgang að draga úr áhættu og skaða sem neytendur fíkniefna geta valdið sjálfum sér og öðrum í samfélaginu. Fíklum sem sprauta rítalíni í æð hefur fjölgað mikið að undanfögnu samfara auknum fjölda HIV-smitaðra. Þar sem víman er skammvinn sprauta þeir sig allt upp í 20 sinnum á dag sem eykur smithættuna sem því nemur. Neysla efnisins gerir áhættuhegðun þessa hóps mikla þar sem sprautunálum er deilt með öðrum og stundað er óvarið kynlíf. Kanna þarf hvort ekki sé rétt að fara að einhverju leyti svipaða leið og gert hefur verið erlendis þar sem langt leiddum fíklum býðst að fá sprautur og lyf sem hjálpa til við að vinna úr fráhvörfum og neikvæðum afleiðingum þeirra á samfélagið sem og aðstöðu á viðeigandi stöðum þar sem um hreint umhverfi er að ræða sem minnkar líkur á smitsjúkdómum og kemur í veg fyrir dauðsföll vegna of stórra skammta. Þar sem sú leið hefur verið farin erlendis hefur ýmsum smáglæpum, sem rekja má til fjármögnunar á neyslu, fækkað mikið og þá er einnig auðveldara að ná til fíkla til að hjúkra þeim, fræða þá og bjóða þeim ráðgjöf.

Á síðustu árum hefur Rauði krossinn í Reykjavík starfrækt Frú Ragnheiði sem er verkefni sem byggist á hugmyndafræði um skaðaminnkun og er ætlað að ná til jaðarhópa samfélagsins með það að markmiði að draga úr skaðsemi lifnaðarháttanna jaðarhópa og draga þannig úr þörf fyrir dýrari úrræði í heilbrigðiskerfinu síðar meir. Athygli vekur hins vegar að verkefnið er aðeins starfrækt 10 klst. á viku og unnið af sjálfboðaliðum. Verkefni sem þessi eru gríðarlega mikilvæg til að draga úr neikvæðum áhrifum mikillar neyslu á samfélagið og skoða þarf hvernig hægt sé að gera slík úrræði að varanlegum hluta heilbrigðiskerfisins svo að það nái til fleira fólks og árangurinn verði meiri.

Aðgerðir sem hafa skaðaminnkun í för með sér eru mikilvægur þáttur verkefnisins þar sem aðgerðir eins og þær sem nefndar eru hér að framan auka lífsgæði þeirra sem glíma við mikla fíkn, draga úr skaða í samfélaginu og auðvelda fólki að snúa baki við fíkniefnum vegna aukinnar og skilvirkari aðstoðar.

5. Meðferðarúrræði sem hæfa hverjum og einum.

Mikilvægt er að horfa á hvern einstakling fyrir sig og meta hvaða þörf hann hefur fyrir meðferðarúrræði og hvaða úrræði henta honum. Hér á landi hafa lengi verið til staðar öflug meðferðarúrræði byggð á gagnreyndum aðferðum fyrir sjúklinga með vanda á ýmsum stigum, allt frá áfengismeðferð til meðferðar vegna alvarlegrar misnotkunar harðari fíkniefna. Tryggja verður grundvöll þessara meðferðarúrræða en SÁÁ hefur ekki farið varhluta af hruninu frekar en aðrir og samtökin hafa þurft að þola skerðingu á fjárframlögum frá ríkinu. Mikilvægt er að sú skerðing verði aðeins tímabundin svo að halda megi öflugum starfi samtakanna áfram. Taka verður einnig raunhæft tillit til þess að sumir þurfa hugsanlega ekki meðferð í þeim neikvæða skilningi sem það orð hefur hér á landi. Viðtalstímar með sálfræð-

ingi eða félagsfræðingi eða þátttaka í annars konar meðferð kann að vera nægileg fyrir fjölda fólks. Styrkja þarf þó einnig hefðbundin meðferðarúrræði, líkt og komið hefur fram, sem hönnuð eru til þess að hjálpa einstaklingum sem eru langt leiddir í sinni fíkn og þurfa nauðsynlega að komast í burtu úr umhverfi sem ýtir undir neyslu þeirra. Ekki má þó horfa fram hjá því að slíkir einstaklingar glíma oft einnig við andlega erfiðleika og viðeigandi úrræði verða að vera til staðar.

Sífelld betri vitund er að verða á mikilvægi fjölskyldunnar fyrir börn og ungmenni sem eiga við fíkniefnavandamál sem og önnur hegðunarvandamál að stríða. Leita þarf leiða til að hjálpa aðstandendum fíkniefnaneytenda og þá sérstaklega börnum þeirra. Stuðningur fjölskyldunnar getur skipt sköpum og því þarf einnig að hjálpa og fræða fjölskyldur fíkniefnaneytenda um það hvernig best sé að hjálpa neytandanum að sigrast á sinni fíkn og ná aftur fótfestu í samfélaginu.

6. Þeir sem vilja fíkniefnalaust líf geti aðlagast samfélaginu á nýjan leik.

Skapa þarf samfellda þjónustu þannig að þeir sem farið hafa í gegnum fíkniefnameðferð eigi kost á eftirmeðferð við hæfi hvers og eins til að hefja nýtt líf án fíkniefna. Nú er það tilviljunum háð hvort til eru úrræði við hæfi sem hjálpa fólki að fóta sig í lífi og starfi að lokinni meðferð. Án slíkra úrræða að meðferð lokinni er hætt við að fólk lendi á götunni og fari aftur í neyslu.

Margir upplifa tótleika og ýmiss konar erfiðleika í kjölfar mikillar neyslu fíkniefna og hjálpa þarf þeim til að takast á við slíkar afleiðingar og aðlagast fíkniefnalausum lífi. Þá þarf einnig að vinna að vitundarvakningu í samfélaginu um að þeir sem farið hafa í fíkniefnameðferðir af ýmsum toga og af margvíslegum ástæðum geta orðið virkir samfélagsþegnar og þannig dregið úr kostnaði fyrir samfélagið og neikvæðum áhrifum fíkniefnaneyslu.

IV. Árangur af breyttri nálgun.

Þar sem horft hefur verið til nýrra leiða í fíkniefnamálum hefur náðst góður árangur. Eins og áður hefur komið fram sýnir reynslan í Portúgal að fíkniefnastefnan þar í landi frá aldamótum hefur á mannúðlegan hátt minnkað eftirspurn eftir flestum fíkniefnum með lægri kostnaði fyrir samfélagið. Þar að auki hefur fíkniefnatengdum glæpum fækkað mikið sem er mikilvægur þáttur í að stemma stigu við samfélagslega neikvæðum afleiðingum fíkniefnaneyslu. Neysla engra fíkniefna hefur aukist umfram það sem gerst hefur í öðrum löndum en mikilvægt er að horfa ekki fram hjá því að neysla fíkniefna hefur aukist jafnt og þétt á síðustu áratugum. Neysla á sumum efnum, sérstaklega hörðum fíkniefnum, hefur hins vegar minnkað í Portúgal síðustu ár á meðan neysla á kannabisefnum hefur haldist í hendur við neyslu í öðrum löndum. Þá hefur náðst að stemma stigu við útbreiðslu HIV og annarra sjúkdóma sem smitast meðal sprautufikla.

Mikilvægt er að átta sig á því að hingað til hefur árangur af stríðinu gegn fíkniefnum verið mældur á rangan hátt þannig að það magn fíkniefna sem gert er upptækt hefur verið talinn árangur. Ekkert er litið til þess grundvallaratriðis að árangur í baráttu gegn fíkniefnum felst í að fækka neytendum og minnka skaðann sem sjúkdómur þeirra veldur. Magn, sem gert er upptækt af lögreglu, mælir ekki slíkan árangur. Það hefur sést á síðustu árum hérlendis að lögreglan hefur gert upptækt töluvert magn fíkniefna en samt hefur neysla síst minnkað, framboð efna hefur aukist og afbrotum tengdum fíkniefnaneyslu hefur ekki fækkað. Sprautufiklum hefur fjölgað sem og þeim sem greinast með HIV. Árangur í baráttu gegn neyslu fíkniefna verður aðeins raunverulegur ef það dregur úr þeim þáttum sem hér hafa verið nefndir. Miklum árangri í þá átt hefur verið náð í Portúgal.

V. Fjármögnun.

Verkefni það sem lagt er til í þessari þingsályktunartillögu þarfnast fjármagns. Hér er ekki aðeins lagt til að lög og reglur verði endurskoðaðar á skrifstofu ráðuneytisins heldur að hugsað verði fyrir nýju heildstæðu og samþættu kerfi sem felur í sér nýja nálgun í fíkniefnamálum. Því er afar mikilvægt að verkefninu verði veitt það fjármagn sem það krefst svo að hægt sé að standa að því á faglegan og metnaðarfullan hátt.

VI. Niðurlag.

Vitundarvakning er að verða um allan heim um hinn gríðarlega samfélagslega fórnarkostnað sem stríðið gegn fíkniefnum veldur. Margir telja það raunsætt mat að stríðið gegn fíkniefnum sé tapað. Ekki þarf að fara mörgum orðum um þau áhrif sem glæpavæðing fíkniefnaneyslu hefur haft á alþjóðlega glæpastarfsemi. Þar sem stríðið gegn fíkniefnum er háð sem harðast eru samfélagslegar afleiðingar þess geigvænlegar svo liggur við stríðsástandi. Það er kominn tími til að átta sig á bláköldum staðreyndum lífsins og leita annarra leiða til að takast á við fíkniefnamisnotkun, leiða sem hafa gefið góða raun í þeim löndum þar sem stjórnvöld hafa haft gæfu til að hugsa út fyrir kassann. Neytendur fíkniefna og aðstandendur þeirra eiga rétt á aðstoð við að komast heil frá fíkniefnavandanum. Almennigur á skilið að skattþeningum þeirra sé varið í verkefni sem einhverjar líkur eru á að skili raunhæfum árangri. Með þingsályktunartillögu þessari eru lagðar fram raunhæfar hugmyndir að nýrri nálgun, samfélaginu í heild til góða.

VI. Ítarefni.

Report of the Global Commission on Drug Policy, June 2011.

http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/themes/gcdp_v1/pdf/Global_Commission_Report_English.pdf

Executive Summary: External Evaluation National Plan Against Drugs and Drug Addictions 2005-2012 (PNCDDT), Lisbon 2013.

http://www.idt.pt/EN/Reports/Documents/2013/UK_SICAD.pdf

Drug policy profiles - Portugal, EMCDDA, Lisbon, June 2011.

http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_137215_EN_PolicyProfile_Portugal_WEB_Final.pdf

Drug Policy in Portugal: The Benefits of Decriminalizing Drug Use, Open Society Foundations, August 2011.

<http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/drug-policy-in-portugal-english-20120814.pdf>

Drug Decriminalization in Portugal, Lessons for Creating Fair and Successful Drug Policies, Cato Institute, 2009.

http://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/greenwald_whitepaper.pdf

Vísir – Góð reynsla af að líta ekki á fíkniefnaneyslu sem afbrot. 28. júní 2012.

<http://www.visir.is/god-reynsla-af-ad-lita-ekki-a-fikniefnaneyslu-sem-afbrot/article/2012120628828>

Læknaþlaðið 07/08. töl. 97.árg. 2011 - Fjölgun HIV-smitaðra er áhyggjuefni - segir Valgerður Rúnarsdóttir á Vogu.

<http://www.laeknabladid.is/tolublod/2011/07/nr/4278>

SÁÁ – HIV faraldur á Íslandi. 31. maí 2011.

<http://saa.is/islenski-vefurinn/felagsstarf/pistlar/nr/116690/>

Vísir – Nýgreindir með HIV_ alnæmi aldrei fleiri en nú á Íslandi. 01. desember 2010.

<http://www.visir.is/nygreindir-med-hiv/alnaemi-aldrei-fleiri-en-nu-a-islandi/article/2010430793962>

Vísir – Vilja aðgerðir vegna HIV sýkinga. 08. október 2011.

<http://www.visir.is/vilja-adgerdir-vegna-hiv-sykinga/article/201111009066>

Vísir – Allir sem greinst hafa með HIV notuðu rítalín frá læknum. 06. júní 2011.

<http://www.visir.is/allir-sem-greinst-hafa-med-hiv-notudu-ritalin-fra-laeknum/article/201110609379>

mbl.is – Sprauta sig 15-20 sinnum á dag. 20. janúar 2013.

http://www.mbl.is/frettir/innlent/2013/01/20/sprauta_sig_15_20_sinnum_a_dag/

Rauði kross Íslands – Frú Ragnheiður - Skaðaminnkun.

http://www.raudikrossinn.is/page/rki_reykjavikurdeild_fruagnheidur

Fylgiskjal.

Lög nr. 30 frá 29. nóvember 2000

um skilgreiningu réttarfyrirkomulags sem gildir um neyslu ávana- og fíkniefna og geðvirkra efna, svo og um heilsufarslega og félagslega vernd fyrir þá sem neyta slíkra efna án ávísunar frá lækni

Þjóðþing Lýðveldisins setur hér með eftirfarandi almenn lög í landinu, sbr. c-lið 161. gr. stjórnarskrárinnar:

1. gr.

Markmið

1. Með lögum þessum er skilgreint réttarfyrirkomulag sem gildir um neyslu ávana- og fíkniefna og geðvirkra efna, svo og um heilsufarslega og félagslega vernd fyrir þá sem neyta slíkra efna án ávísunar frá lækni.
2. Þær plöntur, efni og efnablöndur, sem falla undir réttarfyrirkomulag, þetta eru taldar upp í töflum I til IV í lögum nr. 15 frá 22. janúar 1993.

**2. gr.
Neysla**

1. Neysla, öflun og varsla til eigin neyslu á plöntum, efnum eða efnablöndum, sem tilgreindar eru í töflunum sem vísað er til í 1. gr. telst vera reglugerðarbrot.
2. Í skilningi laga þessara teljast öflun og varsla á fyrrgreindum efnum til eigin neyslu ekki ná til magns umfram það sem telja má meðalneyslu einstaklings í tíu daga.

**3. gr.
Meðferð að eigin frumkvæði**

1. Ákvæði laga þessara eiga ekki við þegar neytandi – eða forráðamaður neytanda ef um er að ræða ólöggráða einstakling – óskar eftir aðstoð heilbrigðisstofnunar á vegum hins opinbera eða í einkarekstri.
2. Lækni er heimilt að gera heilbrigðisyfirvöldum viðvart ef hann verður í starfi sínu var við misnotkun á plöntum, ávana- og fíkniefnum eða geðvirkum efnum ef það er mat hans að þörf sé á meðferð læknis eða heilsugæslu í þágu sjúklingsins, fjölskyldu hans eða samfélagsins, sem sjúklingurinn hefur ekki efni á.
3. Um tilvik sem kveðið er á um í málsgreinunum hér að framan skal ríkja trúnaðarskylda, enda læknar, tæknifólk og annað heilbrigðisstarfsfólk bundið þagnarskyldu og skal þeim ekki skylt að bera vitni í rannsóknar- eða dómsmálum, hvort heldur er til þess að veita upplýsingar um eðli og árangur meðferðar eða til þess segja deili á neytandanum.

**4. gr.
Haldlagning og kennsl**

1. Lögregluþyrirvöld skulu bera kennsl á neytandann og er einnig heimilt að gera á honum leit og leggja hald á plönturnar, efnið og efnablöndurnar, sbr. 1. gr., sem fundist hafa í vörslu neytandans og gera þau upptæk og semja síðan viðeigandi lögregluskýrslu sem framsend skal til lögbærrar nefndar í viðkomandi héraði.
2. Þegar ekki er unnt að bera kennsl á neytandann á þeim stað og á þeirri stund sem atvik á sér stað er lögregluþyrirvöldum heimilt, ef nauðsyn ber til, að beita varðhaldi til þess að tryggja að neytandinn mæti fyrir nefndina, sbr. reglur laga um varðhald í því skyni að afla upplýsinga um deili á mönnum.

**5. gr.
Málsmeðferð, ákvörðun refsingar og fullnusta**

1. Málsmeðferð og ákvörðun viðeigandi refsingar er í höndum nefndar, sem nefnist „fíkniefnavarnanefnd“, er sérstaklega skipuð í þessum tilgangi og hefur starfsaðstöðu hjá héraðsstjórnvöldum.
2. Héraðsstjórnvöld hafa vald til þess að innheimta fésektir og framfylgja annarri refsingu.
3. Í héruðum þar sem tíðni mála er meiri er heimilt að skipa fleiri en eina nefnd með tilskipun þess efnis frá þeirri ríkisstofnun sem fer með ávana- og fíkniefnamál.
4. Héraðsstjórnvöld og IDPT (Ávana- og fíkniefnavarnastofnun Portúgals) skulu veita nefndunum stjórnslulega aðstoð og faglega aðstoð.
5. Kostnaður sem tengist starfi nefndanna skal greiddur af IDPT.

6. gr.
Miðlæg skrá

IDPT skal halda miðlæga skrá yfir mál er varða brot sem fjallað er um í lögum þessum og skal skráin haldin í samræmi við reglugerð sem gefin er út af þeirri ríkisstofnun sem fer með ávana- og fíkniefnamál.

7. gr.
Skipun og samsetning nefnda

1. Nefndirnar sem kveðið er á um í 1. mgr. 5. gr. skulu skipaðar þremur mönnum og er formaður skipaður af þeirri ríkisstofnun sem fer með ávana- og fíkniefnamál.
2. Einn nefndarmaður skal vera lögfræðingur, skipaður af dómsmálaráðherra en sú ríkisstofnun sem fer með ávana- og fíkniefnamál skal skipa hina tvo nefndarmennina og skulu þeir valdir úr röðum lækna, sálfræðinga, félagsfræðinga, félagsráðgjafa eða annara með viðeigandi faglega þekkingu á sviði fíkniefnaávana. Skulu þeir í starfi sínu varast alla mögulega beina árekstra við hagsmuni sem lúta að meðferð og siðareglum.
3. Dómsmálaráðherra og sú ríkisstofnun sem fer með ávana- og fíkniefnamál skulu gefa út reglugerðir um skipulag nefndanna, verklag þeirra og starfsreglur en staða nefndarmanna skal ákveðin með sameiginlegri tilskipun fjármálaráðherra, ráðherra umbóta- og stjórnslumála og þeirrar ríkisstofnunar sem fer með ávana- og fíkniefnamál.
4. Nefndarmenn skulu bundnir þagnarskyldu um persónuupplýsingar sem fram koma við meðferð mála, með fyrirvara um lagareglur um verndun almannaheilsu og um meðferð sakamála, þar sem við á.

8. gr.
Lögsaga

1. Mál skulu rekin fyrir nefndinni í því héraði þar sem neytandi hefur heimilisfesti, en ef ókunnugt er um heimilisfang þá fyrir nefndinni í héraðinu þar sem komið var að neytandanum.
2. Kærur vegna viðurlaga sem nefndirnar ákvarða skulu lagðar fyrir dómstólinn í umdæminu þar sem viðkomandi nefnd hefur höfuðstöðvar sínar.

9. gr.
Samstarf við aðrar stofnanir

1. Neytandi sem gengst sjálfviljugur undir meðferð getur valið að nota hina opinberu heilbrigðisþjónustu eða einkarekna heilbrigðisstofnun sem hefur tilskilin leyfi.
2. Í því skyni að framfylgja ákvæðum laga þessara skulu nefndirnar og héraðsstjórnvöld njóta aðstoðar hinnar opinberu heilbrigðisþjónustu, velferðarþjónustu, lögreglu og stjórnslu.

10. gr.
Mat á eðli og aðstæðum neyslu

1. Nefndin skal taka skýrslu af neytandanum og afla þeirra upplýsinga sem þörf er á til þess að komast að niðurstöðu um hvort neytandinn sé háður neyslunni eða ekki, hvaða efna var neytt, við hvaða aðstæður neyslan átti sér stað og hvar, og svo hverjar séu efnahagsaðstæður neytandans.
2. Neytandinn getur farið fram á að meðferðarfulltrúi að hans vali taki þátt í málsmeðferðinni og skal nefndin setja reglur um slíka þátttöku.

3. Í því skyni að komast að niðurstöðu skv. 1. mgr. geta nefndin eða neytandinn gert tillögu um eða farið fram á læknisfræðilegar rannsóknir, svo sem blóð- eða þvagprufur eða aðrar prófanir eftir því sem við á.
4. Byggi nefndin skilgreiningu sína á eðli neyslunnar ekki á niðurstöðum læknisfræðilegrar rannsóknar, sbr. 3. mgr., er neytanda heimilt að fara fram á að slík rannsókn verði gerð og skulu þá niðurstöður rannsóknarinnar greindar með það fyrir augum að endurskoða hugsanlega upphaflega niðurstöðu nefndarinnar.
5. Nefndin skal fela rannsóknina heilbrigðisstofnun með öll tilskilin leyfi en neytandinn ber kostnaðinn ef hann velur einkastofnun. Rannsóknin skal gerð innan 30 daga.

11. gr.

Málsmeðferð frestað tímabundið

1. Nefndin skal fresta málsmeðferð tímabundið ef neytandi sem ekki er með sögu um fyrri brot á lögum þessum telst ekki vera haldinn ávana.
2. Nefndin skal fresta málsmeðferð tímabundið ef neytandi, sem haldinn er ávana en er ekki með sögu um fyrri málsmeðferð vegna brota á þessum lögum, fellst á að gangast undir meðferð.
3. Nefndin getur frestað málsmeðferð tímabundið ef neytandi, sem haldinn er ávana og er einnig með sögu um fyrri málsmeðferð vegna brota á þessum lögum, fellst á að gangast undir meðferð.
4. Ákvörðun um að fresta málsmeðferð verður ekki hnekk.

12. gr.

Fallist á meðferð

1. Ef neytandi sem haldinn er ávana fellst á að gangast undir meðferð skal nefndin tilkynna það til þeirrar opinberu heilbrigðisstofnunar eða einkastofnunar sem neytandinn valdi, enda hafi neytandanum verið kynntir þeir kostir sem til boða standa.
2. Velji neytandinn einkarekna heilbrigðisstofnun skal hann bera kostnaðinn af meðferðinni.
3. Stofnunin sem vísað er til í 1. mgr. skal tilkynna nefndinni á þriggja mánaða fresti hvort meðferðinni sé haldið áfram eða ekki.

13. gr.

Tími og áhrif frestunar

1. Fresta má málsmeðferð í allt að tvö ár en frestinn má framlengja um eitt ár til viðbótar með rökstuddri ákvörðun nefndarinnar.
2. Nefndin skal fella mál niður, sem ekki verður þá upp tekið aftur, ef:
 - a. ekki verður um að ræða endurtekið brot af hálfu neytanda sem ekki er haldinn ávana;
 - b. neytandi sem haldinn er ávana gengst undir meðferð og rýfur hana ekki að tilefnislausu.
3. Að öðru leyti en sem kveðið er á um í fyrri málsgrein skal málsmeðferð haldið áfram.
4. Fyrningarfrestur málsmeðferðar skal rofinn meðan á frestun hennar stendur.

14. gr.**Frestun viðurlaga þegar fallist er á að gangast undir meðferð**

1. Nefndinni er heimilt að fresta ákvörðun um að beita viðurlögum ef neytandi sem haldinn er ávana samþykkir að gangast undir meðferð hjá opinberri eða einkarekinni heilbrigðisstofnun.
2. Heimilt er að fresta viðurlögum í allt að þrjú ár.
3. Ef neytandi gengst ekki undir meðferð eða rýfur meðferð á frestunartímanum af ástæðum sem raktar verða til hans sjálfs skal frestinun afturkölluð og viðurlögum við brotinu beitt.
4. Nefndin skal lýsa málsmeðferð lokið ef ekkert hefur komið í ljós á frestímanum sem leitt gæti til afturköllunar á frestinum.
5. Neitun að gangast undir meðferð samkvæmt ákvæðum 11. gr. og framhald málsmeðferðar skv. ákvæðum 13. gr. skulu ekki skerða gildi ákvæði 1. mgr. þessarar greinar.
6. Ákvæði 2. mgr. 12. gr. og 4. mgr. 13. gr. gilda með samsvarandi hætti.

15. gr.**Viðurlög**

1. Neytendum sem ekki eru haldnir ávana má beita sektum eða öðrum viðurlögum.
2. Neytendur sem haldnir eru ávana skal beita viðurlögum öðrum en sektum.
3. Nefndin skal ákvarða viðurlög í samræmi við þörfina til þess að koma í veg fyrir neyslu ávana- og fíkniefna og geðvirkra efna.
4. Þegar viðurlög eru ákvörðuð skal nefndin taka mið af aðstæðum neytandans og eðli og aðstæðum neyslunnar, þar sem sérstaklega er tekið mið af eftirfarandi:
 - a. alvarleika brotsins,
 - b. saknæmisstigi,
 - c. tegund plantna, efna eða efnablanda sem neytt er,
 - d. hvort neyslan hafi átt sér stað á almannafæri eða inni á heimili,
 - e. ef um neyslu á almannafæri var að ræða, þá hvar hún átti sér stað,
 - f. ef um er að ræða neytanda sem ekki er haldinn ávana, þá hvort um venjubundna eða tilfallandi neyslu var að ræða,
 - g. persónulegum aðstæðum neytanda, einkum efnahagslegum og fjárhagslegum.

16. gr.**Sektir**

1. Þegar um er að ræða plöntur, efni eða efnablöndur í töflum I-A, I-B, II-A, II-B og II-C skal sektin ákvörðuð frá PTE 5,000 hið lægsta og allt að fjárhæð sem nemur jafngildi lágmarksmánaðarlauna.
2. Þegar um er að ræða efni eða efnablöndur í töflum I-C, III og IV skal sektin ákvörðuð á bilinu PTE 5,000 til PTE 30,000.
3. Fjárhæð sektanna skal ráðstafað sem hér segir:
 - a. 60% skal renna til ríkisins,
 - b. 20% skal renna til SPTT (Forvarna- og meðferðarþjónusta),
 - c. 10% skal renna til héraðsstjórnvalda,
 - d. 10% skal renna til IPDT.

**17. gr.
Önnur viðurlög**

1. Í stað sektar er nefndinni heimilt að gefa út aðvörun.
2. Með fyrirvara um ákvæði 2. mgr. 15. gr. er nefndinni heimilt að beita eftirfarandi viðurlögum í stað sekta eða sem meginviðurlögum:
 - a. banni við að gegna tilteknum störfum, einkum störfum sem háð eru leyfisveitingu af hálfu hins opinbera þegar starfið er þess eðlis að neytanda eða þriðja aðila geti stafað hættu af,
 - b. banni við að sækja tiltekna staði,
 - c. banni við því að neytandi sé í fylgd með tilteknum einstaklingum, hýsi þá eða taki á móti þeim,
 - d. farbanni,
 - e. skyldu til að gefa sig fram með reglubundnum hætti á stað sem nefndin tiltekur,
 - f. leyfissviptingu, sviptingu réttar til að öðlast eða endurnýja skotvopnaleyfi, til varnar, veiða, skotfimi í keppni eða til afþreyingar,
 - g. haldlagningu muna sem tilheyrir neytandanum sem honum eða samfélaginu stafar hættu af eða sem hvatt geta til glæpsamlegs eða annars saknæms athæfis,
 - h. sviptingu umráða yfir niðurgreiðslum eða bótum sem greiddar eru til hans persónulega af hálfu opinberra aðila eða þjónustustofnana og færast þá umráðarétturinn til þeirrar stofnunar sem fer með málið eða fylgist með meðferðarferlinu hafi neytandinn samþykkt að gangast undir meðferð.
3. Í stað viðurlaganna sem kveðið er á um hér að framan er nefndinni heimilt, með samþykki neytandans, að gera neytandanum að greiða fjárhæð til góðgerðastofnunar sem rekin er af hinu opinbera eða af einkaaðilum, eða að sinna samfélagsþjónustu án launa samkvæmt reglum í 3. og 4. mgr. 58. gr. hegningarlaga.
4. Nefndinni er heimilt að fresta framkvæmd viðurlaga samkvæmt framansögðu og ákveða í þeirra stað tilteknar skyldur skv. ákvæðum 19. gr.

**18. gr.
Aðvaranir**

1. Nefndinni er heimilt að veita aðvörun telji hún, í ljósi persónulegra aðstæðna neytanda, tegundar neyslunnar og tegundar þeirra plantna, efna eða efnablanda sem neytt var, að neytandinn muni halda sig frá frekari neyslu.
2. Aðvörunin skal vera í formi munnlegrar áminningar þar sem neytandinn er varaður með skýrum hætti við afleiðingunum af athæfi sínu og hvattur til þess að halda sig frá neyslu.
3. Nefndin skal veita aðvörunina þegar ákvörðunin um að beita henni liggur fyrir.
4. Nefndin skal veita aðvörun þegar í stað ef neytandinn lýsir yfir að hann afsali sér rétti til þess að kæra.

**19. gr.
Frestun á beitingu viðurlaga**

1. Þegar um er að ræða neytanda sem er fíkill og engin raunhæf meðferðarúrreiði eru tiltæk, eða neytanda sem neitar að gangast undir meðferð, er nefndinni heimilt að fresta framkvæmd viðurlaganna en gera neytandanum þess í stað að mæta með reglubundnum hætti til heilsugæsluþjónustu svo oft sem veitendur þjónustunnar telja nauðsynlegt með það fyrir augum að bæta heilsufar hans en einnig má binda frestunina því skilyrði að neytandinn fallist á ráðstafanirnar sem kveðið er á um í 3. mgr.

2. Þegar um er að ræða neytanda sem ekki er fikill getur nefndin valið að fresta viðurlögum ef það er niðurstaða nefndarinnar, í ljósi persónulegra aðstæðna neytandans, tegundar neyslunnar og tegundar þeirra plantna, efna eða efnablanda sem neytt var, að sú ráðstöfun sé vænlegust til þess að ná því markmiði að koma í veg fyrir neyslu, enda samþykki neytandinn skilyrðin sem sett eru af nefndinni samkvæmt ákvæðum eftirfarandi málsgreina.
3. Nefndin kann að leggja til aðrar lausnir til eftirfylgni sem kunna að vera sérlega ráðlegar í ljósi málavaxta í hverju máli þannig að tryggð sé virðing fyrir reisn einstaklingsins og með samþykki hins síðarnefnda og skulu síkar ráðstafanir valdar úr þeim ráðstöfunum sem kveðið er á um í a- til d-lið 2. mgr. 17. gr.
4. Reglur um reglubundna mætingu skv. 1. mgr. skulu gefnar út af heilbrigðisráðherra.

20. gr.

Frestun á beitingu viðurlaga

1. Frestun skal vara frá einu og upp í þrjú ár frá þeim degi sem ákvörðunin verður endanleg, að frátöldum þeim tíma sem neytandinn kann að vera sviptur frelsi vegna þvingunaraðgerða, fangelsisdóms eða í varúðarskyni.
2. Nefndin skal ákvarða timalengd ráðstafana skv. 3. mgr. 19. gr., sem skal þó aldrei vera meiri en sex mánuðir að hámarki.

21. gr.

Reglubundin mæting

1. Þegar frestað er framkvæmd viðurlaga með reglubundinni mætingu á heilsugæsluþjónustu skal nefndin tilkynna heilsugæslustöðinni í hverfi neytandans eða annarri heilsugæslustofnun sem um hefur samist við hann.
2. Stofnunin sem vísað er til í 1. mgr. skal tilkynna nefndinni um reglubundnar mætingar neytandans, eða fjarvistir ef um þær er að ræða og þá um ástæður ef þær eru kunnar.

22. gr.

Tilkynning um ráðstafanir

1. Stofnunum og stjórnvöldum sem leitað er samstarfs við vegna eftirlits með því hvort ráðstöfunum sé fylgt, skal tilkynnt um ákvörðun um að fresta framkvæmd viðurlaga.
2. Stofnanir og stjórnvöld sem vísað er til í 1. mgr. skulu tilkynna nefndinni ef vanrækt er að hlíta ráðstöfunum og fer þá skv. 2. og 3. mgr. 23. gr.

23. gr.

Áhrif frestunar

1. Nefndin skal lýsa yfir að viðurlög séu niður fallin ef engar aðstæður eru uppi sem leiða mundu til afturköllunar á frestinum á þeim tíma sem fresturinn rennur út.
2. Frestun á beitingu viðurlaga skal afturkölluð ef neytandinn vanrækir ítrekað meðan frestunin varir að hlíta þeim ráðstöfunum sem ákvarðaðar voru.
3. Ef frestun er afturkölluð koma viðurlögin sem ákvörðuð voru til framkvæmda.

24. gr.

Timalengd viðurlaga

Viðurlögin sem kveðið er á um í 2. mgr. 17. gr. og eftirfylgd sem kveðið er á um í 19. gr. skulu að lágmarki gilda í einn mánuð en að hámarki í þrjú ár.

25. gr.**Hlýðni við viðurlög og eftirfylgd**

Stjórnvöldum í héraði skal tilkynnt um ákvörðun um að beita viðurlögum eða eftirfylgd og skulu þau tilkynna þeim stofnunum og stjórnvöldum sem nauðsynlegt er að eiga samstarf við til þess að beita viðurlögum.

26. gr.**Önnur lög**

Þar sem þessi lög kveða ekki sérstaklega á um annað skulu almennar reglur um reglugerðarbrot gilda.

27. gr.**Gildi í sjálfstjórnarhéruðum**

Í sjálfstjórnarhéruðum skulu landfræðileg dreifing og samsetning nefndarinnar, vald til að skipa nefndarmenn, skilgreining stofnana sem þátt taka í málsmeðferðinni og skipting fjárhæða sekta ákveðin með tilskipunum í viðkomandi héruðum.

28. gr.**Brottfall lagaákvæða**

Við gildistöku laga þessara falla úr gildi 40. gr., nema að því er varðar ræktun, og 41. gr. laga nr. 15 frá 22. janúar 1993 ásamt öllum öðrum ákvæðum sem reynast ósamrýmanleg því fyrirkomulagi sem komið er á með þessum lögum.

29. gr.**Gildistaka**

Lögleiðing sú, sem gert er ráð fyrir hér, skal öðlast gildi á öllu yfirráðasvæði Portúgals hinn 1. júlí 2001 og skulu allar eftirlits-, tækni-, skipulags- og fjárhagsráðstafanir sem þörf er á til þess að beita því meðferðar- og eftirfylgdarfyrirkomulagi sem kveðið er á um í lögum þessar samþykktar innan 180 daga frá birtingu laganna.

Samþykkt hinn 19. október 2000.

- Forseti þingsins, António de Almeida Santos.
- Kunnert 14, nóvember 2000. Til birtingar Forseti Lýðveldisins, Jorge Sampaio.
- Undirritað 14. nóvember 2000. António Manuel de Oliveira Guterres, forsætisráðherra.

